

**NOVINKY NA POLI NABÝVÁNÍ STÁTNÍHO
OBČANSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY OBČANY
SLOVENSKÉ REPUBLIKY PO NOVELE ZÁK. Č.
502/2007 ZB., O ŠTÁTNUM OBČIANSTVE SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

JOSEF CHÝLE

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstract in original language

Cílem příspěvku je vymezit, popsat a kriticky nahlédnout na novou úpravu zákona č. 502/2007 Z. z., O štátnom občianstve Slovenskej republiky, provedenou s účinností od 17. 7. 2010 novelou č. 250/2010 Z. z., a zhodnotit její význam pro nabývání a pozbývání státního občanství České republiky.

Key words in original language

Státní občanství; dvojí státní občanství; udělení.

Abstract

This paper aims to define, describe and critically look at the new regulation of the Act. No. 502/2007 Slovak code of law, about the citizenship of the Slovak Republic, implemented with the force of legislation from the 17th of July 2010 by the amendment No. 250/2010 Slovak code of law, and evaluate its significance for the acquisition and loss of the Czech citizenship.

Key words

Citizenship; dual citizenship; denizen.

Vážené dámy, vážení pánové, milí hosté,

ve svém příspěvku si vás dovolím seznámit s novinkou v oblasti pozbývání státního občanství Slovenské republiky po novele zákona č. 40/1993 Z.z., o státním občanství Slovenské republiky a poukázat na význam této změny pro nabytí státního občanství České republiky; ve svém příspěvku se dále budu rovněž zabývat několika praktickými otázkami spojenými s touto horkou novinkou na poli státního občanství, týkajícími se nejen postupů orgánů veřejné správy jako nositelů zákonem stanovených pravomocí, ale též adresátů takového veřejnoprávního působení.

S účinností od 17. července 2010 byl zákonem Národní rady Slovenské republiky č. 250/2010 Z.z. novelizován zákon Národní rady Slovenské

republiky č. 40/1993 Z.z., o státním občanství Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZSO SR“), jímž byl ve Slovenské republice zaveden zcela nový, v právním řádu SR dosud neznámý, způsob pozbytí státního občanství Slovenské republiky. Tímto způsobem pozbytí státního občanství Slovenské republiky, pro české právníky nikoli neznámým, jak dále ještě poznáme, je pozbytí státního občanství Slovenské republiky ze zákona (ex lege) v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle.

Do shora uvedené novely bylo možné dle § 9 ZSO SR pozbyt státního občanství Slovenské republiky toliko jediným způsobem¹, a to propuštěním ze státního svazku na vlastní žádost. Protože tento způsob pozbytí státního občanství SR po novele v ZSO SR zůstal (přibyl k tomu však, jak výše uvedeno, jeden nový), považuje autor za vhodné čtenáře alespoň zevrubně seznámit s některými jeho procedurálními aspekty.

Žádost o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky je možné podat osobně na obvodním úřadě v sídle kraje příslušného dle pobytu osoby na území Slovenské republiky, jenž o ní rozhoduje. Nelze-li tímto postupem takový orgán veřejné správy určit, pak je rozhodným hlediskem poslední pobyt žadatele. Nemá-li však žadatel ani takový pobyt, pak o žádosti rozhoduje vždy Obvodní úřad v Bratislavě.

K pozbytí státního občanství Slovenské republiky dochází dnem převzetí listiny o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky. Z důvodu zabránění vzniku dvojího státního občanství pak na základě vzájemné dohody mezi ČR a SR dochází k předání listiny o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky a listiny o udělení státního občanství České republiky.

Žádost o propuštění ze státního svazku SR obsahuje jméno, příjmení, datum a místo narození žadatele, adresu pobytu žadatele a adresu posledního pobytu žadatele na území Slovenské republiky, vyličení důvodu/-ů žádosti o propuštění ze státního svazku SR, datum a podpis žadatele.

Za nezletilce podává žádost jeho zákonný zástupce, poručník nebo opatrovník. Za osobu, jež byla rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena, podává žádost soudem ustanovený opatrovník.

Zajímavou situací je, pokud v žádosti o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky dle § 9 ZSO SR žadatel uvede své nezletilé dítě, avšak

---

¹ K tomu srov např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2004, č. j. A 11/2003-34.

druhý rodič nepodal žádost o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky. V tomto případě je nutný souhlas druhého rodiče s úředně ověřeným podpisem, popř. pravomocné rozhodnutí soudu. Souhlas se nevyžaduje, pakliže druhý rodiče je zbaven rodičovských práv nebo jeho rodičovská práva jsou omezena, popř. dotyčný rodič je zbaven (či má omezenou) způsobilosti k právním úkonům.

Nový způsob pozbytí státního občanství, zakotvený taktéž v ust. § 9 ZSO SR, stanoví, že státní občan Slovenské republiky pozbyde státní občanství Slovenské republiky okamžikem (ZSO SR trochu problematicky hovoří o pozbytí státního občanství SR „v čase“), kdy na základě výslovného projevu vůle dobrovolně nabyde cizí státní občanství.

Pod pojmem "výslovný projev vůle" je v intencích státoobčanské problematiky třeba chápat zejména žádost, prohlášení nebo jiný úkon směřující k nabytí cizího státního občanství.

Stejně, jako je tomu v cizích právních úpravách (příkladmo v České republice v ust. § 17 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů – dále též jen „ZSO ČR“, ve Spolkové republice Německo v ust. § 25 zákona o státní příslušnosti ze dne 22. 7. 1913, ve znění poslední změny provedené čl. 1, 5.2.2009²), zná i ZSO SR určité výjimky, za nichž nedojde k pozbytí státního občanství SR, přestože státní občan SR na základě výslovného projevu vůle nabytí cizí státní občanství.

První situací, za níž k pozbytí státního občanství Slovenské republiky nedojde, je, nabytí-li státní občan Slovenské republiky cizí státní občanství v souvislosti s uzavřením manželství s občanem cizího státu, a to za předpokladu, že cizí státní občanství manžela nabytí za trvání společného manželství.

Nastane-li druhá, zákonem předvídaná, situace, tzn. pokud bylo cizí státní občanství nabytí narozením, rovněž nedojde k pozbytí státního občanství Slovenské republiky.

Již z výše uvedeného je zřejmé, že jde o obdobnou úpravu pozbytí státního občanství tak, jak je zakotvena v ust. § 17 zákona ZSO ČR.

ZSO SR hovoří toliko o pozbytí státního občanství SR v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle, aniž by rozlišoval cizí státní občanství v návaznosti na různé státy, s nimiž má uzavřeny dvou- či vícestranné smlouvy. ZSO SR proto nestanovil ani výjimky ve vztahu k České republice.

---

² Hailbronner, K., Renner, G., Maaßen, H.-G. (2010): Staatsangehörigkeitsrecht. 5. vydání. C. H. BECK, München, s. 678 – 703.

Podrobíme-li uvedenou novelu bližšímu zkoumání, pak zjistíme, že zákon nemá retroaktivní účinky, což má poměrné dalekosáhlé důsledky. Nabyli-li státní občan Slovenské republiky cizí státní občanství na základě výslovného projevu vůle před 17. 7. 2010, tzn. přede dnem účinnosti uvedené novely, pak nepozbyl státní občanství Slovenské republiky ex lege dle § 9 odst. 16 ZSO SR. Tento právní předpis neobsahuje ani žádná přechodná ustanovení, což je opětovně podstatné za situace, kdy státní občan Slovenské republiky požádal (rozuměj podal žádost) o nabytí cizího státního občanství před 17. 7. 2010 a k jehož nabytí dojde po tomto datu, protože takový občan pozbude ex lege státního občanství Slovenské republiky ke dni nabytí cizího státního občanství.

Kdo shora uvedeným způsobem, tj. nabytím cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle, nabyl cizí státní občanství a pozbyl tím státní občanství Slovenské republiky, je povinen bezodkladně tuto skutečnost ve Slovenské republice oznámit obvodnímu úřadu v sídle kraje.

V poměrech České republiky je z procesního hlediska podstatné, že u státních občanů Slovenské republiky, kteří budou žádat o udělení státního občanství České republiky podle § 7 ZSO ČR nebo učiní prohlášení o nabytí státního občanství České republiky podle § 18a, § 18b a § 18c ZSO ČR, dochází k pozbytí jejich státního občanství Slovenské republiky ex lege tehdy, bude-li těmto státním občanům Slovenské republiky uděleno státní občanství České republiky nebo nabydou-li státní občanství České republiky prohlášením, a to s výjimkou případů, kdy žadatelé, popř. prohlašovatelé budou manžely/manželkami státního občana České republiky, čímž nabydou státní občanství České republiky za trvání manželství se státním občanem České republiky.

Spolu s podáním žádosti o udělení státního občanství České republiky (je-li žádosti vyhověno, pak nebude zapotřebí vydávat příslib udělení státního občanství České republiky, nýbrž postačí listina o udělení státního občanství České republiky; příslib udělení státního občanství České republiky se vydává jen tehdy, kdy žadatel nepozbyde státní občanství Slovenské republiky automaticky a bude si po vydání příslibu vyřizovat propuštění se státního svazku Slovenské republiky), popř. po jejím podání (v takovém případě může předložit toto potvrzení dodatečně Ministerstvu vnitra), státní občané Slovenské republiky předloží potvrzení příslušných úřadů o tom, že pozbydou slovenské státní občanství dnem nabytí státního občanství České republiky.

Zastupitelský úřad Slovenské republiky v současné době již představil vzor potvrzení, který bude vydáván státním občanům Slovenské republiky, jež žádají o udělení státního občanství České republiky. Zastupitelský úřad bude toto potvrzení vydávat na základě žádosti slovenského občana, který žádá o udělení státního občanství České republiky. Obsahem potvrzení je, že uvedený a osobními údaji identifikovaný občan Slovenské republiky nabytím státního občanství České republiky pozbývá ve smyslu ustanovení

§ 9 odst. 16 ZSO SR státní občanství Slovenské republiky, jestliže „v čase“ nabytí státního občanství České republiky bude svobodný, rozvedený nebo ovdovělý, nebo nebude v manželském svazku s občankou České republiky (tedy bude ženatý nebo vdaná za státního občana jiného státu než České republiky).

V právní teorii i praxi se ve Slovenské republice rozpoutala po přijetí předmětné novely ZSO SR poměrně intenzivní diskuse tom, zda uvedené ustanovení § 9 odst. 16 ZSO SR je ústavně konformní. Přestože uvedený příspěvek je zaměřen *prima facie* na správněprávní rovinu, považuje autor za nutné závěrem uvést několik poznámek k uvedené polemice. Čl. 5 odst. 2 Ústavy Slovenské republiky stanoví, že „Nikom nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.“ Z uvedeného je zřejmé, že do 17. 7. 2010 jediný možný způsob pozbytí státního občanství Slovenské republiky, tj. propuštění ze státního svazku na vlastní žádost, nebyl s uvedeným ústavním ustanovením v rozporu, poněvadž k pozbytí státního občanství Slovenské republiky došlo tehdy, žádal-li tento občan výslovně o propuštění ze státního svazku.

Ve Slovenské republice nově zakotvený způsob pozbytí státního občanství SR v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle je v zahraničí poměrně letitým a v právních úpravách aprobovaným institutem, a proto bude vhodné nahlédnout na to, jak se Ústavní soudy vypořádaly s tímto problémem zde.

Jak jsem již uvedl, obdobnou úpravu pozbytí státního občanství v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle jako je v ust. § 9 odst. 16 ZSO SR má např. zákon o státní příslušnosti (Staatsangehörigkeitsgesetz) ve svém ustanovení § 25.

Čl. 16 odst. 1 Základního zákona (Grundgesetz) obsahuje mj. ujednání, že k pozbytí státního občanství smí dojít jen na základě zákona a proti vůli dotčené osoby jen tehdy, když se dotyčný jeho pozbytím nestane osobou bez státního občanství. Ústavní soud SRN výše citovanou otázku, jež je v současné době hojně nastolována ve Slovenské republice v souvislosti se zákonným zakotvením nového způsobu pozbytí státního občanství SR, opakovaně řešil a dovedl, že uvedený způsob pozbytí státního občanství v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle je v souladu s Úmluvou ze dne 6. 5. 1963 o omezení případů vícero občanství a vojenských povinností v případě vícero občanství (European Treaty Series No. 43) ve znění pozdějších dodatků, a není ani v rozporu s ústavním pořádkem, poněvadž k pozbytí státního občanství dochází vždy jen v důsledku projevu vůle, jímž dotyčný svobodně žádá o nabytí jiného (cizího) státního občanství než má. Tento žadatel tak jedná na základě vlastní svobodné úvahy, a proto je, resp. musí být srozuměn s následky, jež v důsledku jeho jednání nastanou; jinými slovy tento občan má jen ve svých rukou, zda si ponechá stávající státní občanství či jej pozbuje a nabyde státní občanství cizí. K tomu právní teorie i praxe připomíná, že z důvodu

svobodného rozhodování každého jedince a minimalizace situací, za nichž by byla tato svoboda rozhodování potlačena, byly přijaty výjimky, kvůli nimž nedojde k pozbytí státního občanství v důsledku nabytí cizího státního občanství na základě výslovného projevu vůle. Jde především o nabytí cizího státního občanství v souvislosti s uzavřením manželství s občanem cizího státu, a to za předpokladu, že cizí státní občanství manžela nabyt za trvání společného manželství, a narozením.

V současné době jsme nejen na půdě České republiky svědky prosazování názoru, že existence občanů se státním občanstvím dvou či více států (bipolité) není již v době existence Evropské unie, tzv. evropského občanství, neexistence povinné vojenské služby atd. a priori nežádoucím jevem tak, jak to bylo vnímáno dříve. Právní úprava Slovenské republiky je vedena právě ideou omezení případu dvojího státního občanství a státní občanství jako onen faktický nejužší poměr občana k jedinému státu není dle přesvědčení autora rozhodně ani v současné době anachronismem.

Literature:

- Hailbronner, K., Renner, G., Maaßen, H.-G. (2010):
Staatsangehörigkeitsrecht. 5. vydání. C. H. BECK, München, ISBN978 3
406 59548 6

Contact – email

JosefChyle@seznam.cz